

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Gfv.VI.30.413/2021/7.

A tanács tagjai:

Dr. Farkas Attila a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

A felperesek:

felperes1

felperes2

Az I. rendű és II. rendű felperes képviselője:

Madari Ügyvédi Iroda cím1

Az alperesek:

alperes1

alperes2

Az I. rendű és II. rendű alperes képviselője:

Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda cím2

A per tárgya: szerződés érvénytelenségének megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek: I-II. rendű felperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.161/2021/8. számú ítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Fővárosi Törvényszék 36.G.41.033/2019/35. számú ítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű és a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. rendű és a II. rendű alperes mint egyetemleges jogosultak részére 190.500 (százkilencvenezer-ötszáz) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 1.284.300 (egymillió-kétszáznyolcvannégyezer-háromszáz) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] Az I. rendű felperes 2007. február 8-án kölcsönkérelmet nyújtott be az I. rendű alperes jogelődjéhez, az ELLA Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zrt-hez. A kölcsönkérelemben úgy nyilatkozott, hogy az „Ügyféltájékoztató a devizahitel kockázatairól” szóló kiadmányban (a továbbiakban: ügyféltájékoztató) foglaltakat megismerte, és annak alapján tudomásul

veszi, hogy a devizában nyilvántartott hitelek a forintban nyilvántartott hitelekhez képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra.

[2] Az ügyféltájékoztató 2. pontja tartalmazta, hogy a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósítandó hitelösszeg, mind a törlesztőrészek (tőke-, kamat- és kezelési költség tartozás) mértékére. Tartalmazta azt is, ha a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztőrészlet forintra átszámított összege magasabb lesz, azaz drágul a hitel. Az ügyféltájékoztató 3. pontja felhívta a figyelmet a kamatváltozás lehetőségére, és táblázatos formában, számtani példákon mutatta be, hogy a kamat emelkedése és a forint árfolyamának gyengülése milyen együttes hatást gyakorol a törlesztőrészek összegére.

[3] Az I. rendű felperes mint adós 2007. április 4-én svájci frank (CHF) alapú kölcsönszerződést (a továbbiakban: szerződés) kötött az I. rendű alperes jogelődjével mint hitelezővel. A kölcsön célja egy korábbi, szintén svájci frank alapú kölcsön kiváltása volt.

[4] Az adós a szerződés A/I.3.2. pontja szerint 75.000 forint folyósítási jutalékot, az A/I.3.7. pontja értelmében pedig az igénybe vett kölcsön összege után számított, évi 1,9% kezelési költséget köteles megfizetni. A kölcsön biztosítása céljából a szerződő felek önálló zálogjogot alapítottak a II. rendű felperes Páty, 2172 helyrajzi számon nyilvántartott ingatlanán.

[5] A szerződés A/I.10., „Kockázatteltérő nyilatkozat” című pontjában az I. rendű felperes kijelentette, hogy a kölcsön kockázataival kapcsolatban a hitelező által nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy az előfinanszírozási időszak és a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, és a szerződés aláírásával tudomásul vette, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli.

[6] A szerződés B/V.4. pontjában a felek a szerződésük részévé tették az I. rendű alperes jogelődjének mindenkor hatályos üzletszabályzatát és hirdetményét, továbbá a felperesek kijelentették, hogy azokat megismerték és magukra nézve kötelezőnek fogadták el.

[7] Az I. rendű alperes 2014. július 4-én felmondta a kölcsönszerződést.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

[8] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy érvénytelenek a szerződésnek – egyéb, a felülvizsgálattal nem érintett feltételek mellett –

- az A/I.1.1., A/I.1.3. és A/I.4.1., A/I.4.7.1. pontjaiba foglalt, az árfolyamváltozás kockázatát az I. rendű felperesre hárító feltételek,
- az A/I.3.2. és A/I.3.7. pontjaiba foglalt, az I. rendű felperest folyósítási jutalék és kezelési költség megfizetésére kötelező feltételek,
- az A/I.10. pontba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat, valamint
- a B/V.4. pontjába foglalt, az üzletszabályzat, valamint a hirdetmény megismerésére és elfogadására vonatkozó feltétel.

[9] Az érvénytelenség jogkövetkezményeként kérték, hogy a bíróság nyilvánítsa érvényessé a szerződést azzal a tartalommal, hogy az I. rendű felperes – elsődlegesen – 7.294.052 forint tartozást 100 hónap alatt, havonta 94.296 forint törlesztőrészletekben legyen köteles megfizetni.

[10] Hivatkoztak arra, hogy az I. rendű alperes jogelődje nem adott megfelelő tájékoztatást az árfolyamváltozás kockázatáról, ezért tisztességtelenek, és ebből az okból semmisen a kölcsönszerződésnek az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az I. rendű felperesre hárító feltételei. Hangsúlyozták, hogy az I. rendű alperes jogelődje köteles volt az I. rendű felperes elé tárni minden releváns tény, amelyről a szerződéskötés időpontjában tudhatott. A tájékoztatásnak ki kellett volna terjednie arra, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészletek összege korlátlanul, akár többszörösére is emelkedhet, az meghaladhatja a forint alapú kölcsönök törlesztőrészletének összegét, valamint a kockázat kezelésének módjára, eszközrendszerére, továbbá az egyes közgazdasági törvényszerűségekre, így a kamatparitás fogalmára és érvényesülésének következményeire, a jövőbeni árfolyam számításának lehetséges módszereire, a forint/svájci frank árfolyam alakulásának történelmi trendjére az elmúlt 20 évben, valamint a deviza alapú kölcsönök forintkölcsönöktől eltérő törlesztési karakterisztikájára. Érvelésük értelmében a tájékoztatásból ki kellett volna tűnnie annak, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a futamidő alatt is bekövetkezhet, és az árfolyam változásának nincs felső határa. Kifogásolták, hogy az I. rendű alperes jogelődje a hitelképesség bírálata során csak az I. rendű felperes szerződéskötéskor fennálló helyzetét és a fedezetet vette figyelembe, a hosszú távú kilátásokat viszont szándékosan figyelmen kívül hagyta. Az volt az álláspontjuk, hogy nem csak a szerződés tartalmát kell vizsgálni, hanem a szerződési akaratot befolyásoló további információkat, a bank reklámjait, a Bankszövetség és egyes banki vezetők nyilatkozatait is.

[11] Előadták, hogy az I. rendű felperes az ügyféltájékoztatót nem írta alá, csak annak átvételét ismertették el vele, ez a nyilatkozat azonban tisztességtelen, és az I. rendű alperesnek kell bizonyítania, hogy jogelődje átadta az ügyféltájékoztatót mindkét felperesnek. Okfejtésük szerint a tájékoztatás fogyatékosága miatt az I. rendű felperes nem láthatta előre az árfolyamváltozás kockázatának valós mechanizmusát és nem tudta felmérni az ebből reá háruló reális többletterhet.

[12] A folyósítási jutalék és a kezelési költség kikötését azért tartották tisztességtelennek, mert álláspontjuk szerint ezek ellenében a hitelező nem nyújt semmilyen szolgáltatást, illetve

olyan tevékenységek ellenében számítja fel azokat, amelyek elvégzése a saját érdekében áll. A kezelési költséget értelmezhetetlen fogalomnak, felszámítását jogalap nélkülinek tartották, ami azért ró aránytalan terhet az I. rendű felperesre, mert a szerződés nem veszi figyelembe a tőketartozás folyamatos csökkenését.

[13] Előadták, hogy az üzletszabályzatot és a hirdetményt az I. rendű alperes jogelődje nem adta át nekik, ezért azt nem ismerhették el magukra nézve kötelezőnek, ugyanakkor az üzletszabályzat és a hirdetmény megismerésének elismertetése a hátrányukra változtatta meg a bizonyítási terhet.

[14] Kifejtették, hogy az I. rendű felperes az árfolyamváltozás kockázatát reá hárító, valamint a folyósítási jutalékra és a kezelési költségre vonatkozó feltételek érvénytelensége folytán nem köteles árfolyamkülönbözet, folyósítási jutalék és kezelési költség megfizetésére, így kölcsöntartozásának összege 7.294.052 forint.

[15] Abban az esetben, ha az I. rendű felperes csak korlátozott mértékben, 20% erejéig köteles viselni az árfolyamváltozás kockázatát, akkor 12.843.442 forint a tartozása. (A 2019. november 14-én beérkezett, számítást tartalmazó táblázat szerint ezek az összegek 7.163.309 forint és 12.686.557 forint.)

[16] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

[17] Védekezésük szerint az I. rendű alperes jogelődje a kölcsönkérelemben, az ügyféltájékoztatóban és a kölcsönszerződés A/I.10. pontjában is a legteljesebb mértékben, megfelelően tájékoztatta a felpereseket az árfolyamváltozás kockázatáról. Rámutattak, hogy az I. rendű felperes két alkalommal írásban nyilatkozott e tájékoztatás tudomásulvételéről. Álláspontjuk szerint a tájékoztatás egyértelműen és világosan ismertette az árfolyamváltozás kockázatát, rögzítette annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását, és kiterjedt a kamatváltozás hatásaira is. Az ügyféltájékoztató konkrét példákkal szemléltette az árfolyam és a kamat változásának együttes hatásait. Állították, hogy az I. rendű felperes még a kölcsönkérelem benyújtása előtt átvette az ügyféltájékoztatót, ami alapján nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli.

[18] A kezelési költséggel kapcsolatban kifejtették, hogy az a tényleges, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 2. számú mellékletének 10.3. pontjában felsorolt banki szolgáltatásokat ellentételez. Érvelésük szerint a kezelési költség kikötése a főszolgáltatás része, amelynek tisztességtelensége a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209. § (6) bekezdése alapján azért nem vizsgálható, mert a feltétel világosan és érthetően került megfogalmazásra. A kezelési költség nem rótt aránytalan terhet az I. rendű felperesre, mert a kölcsön teljes hiteldíjmutatója azzal együtt is alacsonyabb volt a hasonló kölcsönök teljes hiteldíjmutatójánál.

Az első- és másodfokú ítélet

[19] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.

[20] Indokolása szerint a szerződés A/I.10. pontjába foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelt az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben, valamint az EUB C-51/17., C-118/17., C-38/17., C-126/17. és C-227/18. számú ítéleteiben meghatározott követelményeknek, mert abból érthetően és világosan kitűnik, hogy az árfolyam folyamatosan változhat, ez jelentős kockázatot hordoz magában, amely abban áll, hogy a forint leértékelődése a törlesztőrészek emelkedésével jár, ez akár jelentős mértékű is lehet, és a kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben az adós viseli. Kiemelte, hogy a kockázat korlátlanágát a tájékoztatásnak nem kell szó szerint tartalmaznia, elegendő, ha annak értelmezése alapján egyértelmű, hogy a kockázatot teljes mértékben az adósra kell viselni. Rámutatott, hogy az I. rendű felperes a kölcsönkérelem és a kölcsönszerződés aláírásával is elismerte az ügyféltájékoztató megismerését, ami érthetően mutatta be, hogy az árfolyamváltozás milyen hatást gyakorol az I. rendű felperes fizetési kötelezettségeire.

[21] Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az I. rendű alperes jogelődje az rHpt. 212. § (2) bekezdése alapján jogosult volt folyósítási jutalék felszámítására, annak mértéke és felszámításának gazdasági következménye egyértelműen megállapítható a szerződés alapján: kétségmentesen felismerhető, hogy felszámítását a kölcsön folyósításának ténye alapozza meg, ezért a folyósítási jutalék kikötését nem ítélte tisztességtelennek.

[22] Kifejtette, hogy az EUB C-621/17. számú ítélete értelmében nem tisztességtelen a kezelési költség kikötése önmagában amiatt, ha a kölcsönszerződés nem sorolja fel tételesen a költség ellenében nyújtott szolgáltatásokat. Rámutatott: az alperesek részletesen ismertették a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatásokat, és a költség mértéke sem tekinthető eltúlzottnak. Erre figyelemmel a kezelési költség felszámítására lehetőséget adó szerződési feltétel tisztességtelenségét sem találta megállapíthatónak.

[23] A szerződés B/V.4. pontjával kapcsolatban hangsúlyozta, hogy az nem a felek jogairól és kötelezettségeiről rendelkezik, hanem csak ténymegállapításokat tartalmaz.

[24] A felperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[25] Rögzítette, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel, érdemi döntésével és kifejtett indokaival pontosításokkal és kiegészítésekkel egyetértett.

[26] A másodfokú bíróság a felperesek kereseti jogállítására és az rPtk. 209. § (1) bekezdésére utalva rámutatott, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződéseknek az a rendelkezése, miszerint az árfolyamváltozás kockázatát korlátlanul az adós köteles viselni, a főszolgáltatást meghatározó feltétel, amelynek tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha a feltétel nem világos, nem érthető [2/2014. PJE határozat 1. pont, 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban. Irányelv) 4. cikk (2) bekezdés]. Az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó

tájékoztatás kötelezettségét az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése írja elő a törvény hatálya alá tartozó hitelintézetek és pénzügyi vállalkozások számára. Utóbbi bekezdés szerint a kockázatteljesítő nyilatkozatnak devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén tartalmaznia kell az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztőrészletre.

[27] Kiemelte, hogy az adott ügyben ebből a szempontból figyelembe vehető okiratok tekintetében az alperesek a perben azt állították, hogy az I. rendű alperes jogelődje a kölcsönkérelem nyomtatványon és a kölcsönszerződés A/I.10. pontján kívül az ügyféltájékoztatóban is tájékoztatta az I. rendű felperest az árfolyamváltozás kockázatáról, ezzel szemben a felperesek tagadták, hogy megkapták volna az ügyféltájékoztatót.

[28] A másodfokú bíróság szerint az I. rendű felperes a kölcsönkérelem aláírásával teljes bizonyító erejű magánokiratba, a kölcsönszerződés aláírásával pedig közokiratba foglalt nyilatkozattal ismerte el az ügyféltájékoztató tartalmának megismerését. Az rHpt. 203. § (6) bekezdése csak annyi követelményt támaszt, hogy az ügylet kockázataira vonatkozó tájékoztatás tudomásul vételét az ügyfélnek az aláírásával kell igazolnia, de nem tartalmaz olyan megszorítást, hogy a tájékoztatást tartalmazó okiratot kell aláírnia, ezért nem kifogásolható, ha a hitelező más okiratba foglalja az adósnak a tájékoztatás tudomásul vételére vonatkozó nyilatkozatát, és az adós ennek az okiratnak az aláírásával igazolja a tájékoztatás megtörténtét. Az I. rendű felperes teljes bizonyító erejű magánokiratba és közokiratba foglalt nyilatkozataival szemben az rPp. 164. § (1) bekezdése alapján a felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy mégsem ismerték meg az ügyféltájékoztató tartalmát. Erre vonatkozó bizonyítást azonban nem ajánlottak fel, a bizonyítás sikertelenségét az rPp. 3. § (3) bekezdése alapján a terhükre kellett értékelni, ezért az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg tényként, hogy az I. rendű felperes megismerte az ügyféltájékoztató tartalmát, és az abban foglaltakat helytállóan vette figyelembe az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálata során.

[29] A másodfokú bíróság az ügyféltájékoztató tartalmát illetően kiemelte: annak 2. („Az árfolyamváltozás” című) része, valamint a szerződés A/I.10. pontja egyaránt felhívták a figyelmet az árfolyamváltozás kockázatára, világossá tették, hogy a kockázat az árfolyam változásának a lehetőségéből ered, ami kihat a törlesztőrészletek összegére. Kitértek a kockázat I. rendű felperes pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményeire is, mert tartalmazták, hogy a forint svájci frankhoz viszonyított gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kiemelte, az ügyféltájékoztató konkrét, átlagos fogyasztó számára érthető számtani példákkal mutatta be, hogy az árfolyam és a kamat változásai milyen módon befolyásolják a törlesztőrészletek összegét. Erre figyelemmel a tájékoztatás a „jelentős” kifejezés definiálása nélkül is megfelelt az rHpt. 203. § (6) bekezdésében és (7) bekezdés a) pontjában meghatározott követelményeknek.

[30] A másodfokú bíróság kitért arra is, hogy az EUB árfolyamkockázatra vonatkozó, a felperesek által hivatkozott ítéletei nem követelik meg, hogy a tájékoztatás szó szerint tartalmazza, hogy a kockázat korlátozás nélkül az adósta terheli, azt egyedül maga köteles viselni, annak következtében jelentősen, akár a gazdasági teherviselési képességét meghaladóan megnövekedhetnek a szerződésből eredő fizetési kötelezettségei, vagy egyéb módon gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat számára a kölcsönszerződés teljesítése. Az EUB ítéletei és az azokon alapuló 2/2014. PJE határozat csak azt a követelményt támasztják,

hogy ezek a körülmények a tájékoztatás alapján a fogyasztó számára legyenek felismerhetők, ne keltsék annak hamis látszatát, mintha a kockázat nem lenne valós – nem kellene számolnia az árfolyam bármilyen mértékű emelkedésének lehetőségével –, vagy az csak korlátozott mértékben, meghatározott felső határ eléréséig, illetve a hitelezővel megosztva terhelné az adóst. A tájékoztatás megfelelőségéhez elegendő, ha abból felismerhető az árfolyamváltozás kockázatának fennállása, az adós fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatása, és annak alapján az adós nem gondolhatja alappal, hogy a kockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Azt, hogy a korlátlanul és kizárólag őt terhelő, valós kockázat viselése folytán megnövekedett fizetési kötelezettségek nehezen viselhetővé tehetik-e a számára a szerződés teljesítését, esetleg meghaladhatják-e a teherviselési és teljesítőképességét, magának az adósnak kell megítélnie, az ezzel kapcsolatos következtetéseket magának kell levonnia.

[31] A fentiek figyelembevételével, mivel sem az ügyféltájékoztató, sem a kölcsönszerződés nem tartalmaz olyan rendelkezést, amiből arra lehetne következtetni, hogy a hatásmechanizmusa tekintetében bemutatott árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az csak korlátozottan terhelné őt, az I. rendű felperes a kapott tájékoztatás alapján nem gondolhatta alappal, hogy az árfolyamváltozás kockázata nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli. Erre figyelemmel a tájékoztatás megfelelt az EUB ítéleteiben és a 2/2014. PJE határozatban megfogalmazott követelményeknek is.

[32] Azt is hangsúlyozta a másodfokú bíróság, hogy a felperesi állásponttól eltérően sem a magyar, sem az uniós jogi normák nem követelik meg a tájékoztatás megfelelőségéhez az árfolyam változását előidéző lehetséges okok felsorolását, pénzügyi vagy közgazdasági összefüggések, trendek, banki elemzések ismertetését.

[33] A másodfokú bíróság az előbbieket alapján úgy ítélte, hogy az érthető és világos tájékoztatásra tekintettel nem vizsgálható az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az I. rendű felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján, és semmissége az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján.

[34] A kezelési költség tekintetében a másodfokú bíróság utalt a C-621/17. számú ítéletre, amelyben az EUB úgy foglalt állást, hogy a kezelési költséget szabályozó szerződési feltétel tekintetében az érthető megfogalmazás elve nem kívánja meg a kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatás részletezését a szerződésben, de megköveteli, hogy a szolgáltatások jellege a szerződésből érzékelhetően érthető vagy levezethető legyen.

[35] Rámutatott: az rHpt. 2. számú mellékletének I.10.3. pontja értelmében a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával, a hitel és kölcsönszerződések előkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja. E jogszabályi rendelkezés alapján a hitel- és pénzkölcsön nyújtása nem kizárólag a kölcsön időleges rendelkezésre bocsátását foglalja magában, hanem a felsorolt egyéb tevékenységeket is. Az rHpt. 2. számú mellékletének III.7. pontja szerint a kamat: az adós által a kölcsönnyújtónak (betételhelyezőnek) az elfogadott betét vagy az igénybe vett kölcsön használatáért, kockázatáért fizetendő, a betét- vagy kölcsönösszeg

százalékában meghatározott, időarányosan térítendő (elszámolandó) pénzösszeg vagy egyéb hozadék.

[36] A fenti két rendelkezésből a másodfokú bíróság szerint az a következtetés vonható le, hogy a kamat a hitel és pénzkölcsön nyújtása körébe tartozó tevékenységek közül kizárólag a kölcsönként az adós rendelkezésére bocsátott pénz használatának ellenértéke, a fentebb felsorolt egyéb tevékenységeknek viszont nem az ellenszolgáltatása, ezért azok ellenében külön díj vagy költség számítható fel a kamaton felül, amira az rHpt. egyéb rendelkezései is utalnak [203. § (3) bekezdés c) pontja, 209. § d) pontja, 210. § (2) bekezdése].

[37] Ebből kiindulva a másodfokú bíróság szerint az rHpt. rendelkezései alapján az I. rendű felperes beazonosíthatta, hogy az I. rendű alperes jogelődje milyen szolgáltatásokat nyújt a kezelési költség ellenében, amelynek felszámítását törvényi rendelkezések nem tiltották, egyes törvényi rendelkezések pedig annak felszámíthatóságára utaltak, ezért az I. rendű felperestől elvárható volt, hogy egyedi megtárgyalás esetén is elfogadja a kölcsönszerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezéseit. A kezelési költség tehát a már folyósított kölcsön nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével és a behajtással kapcsolatos tevékenységek ellenértéke, amely tevékenységek az adós érdekeit is szolgálják, és a szerződésből egyértelműen megállapítható annak alapja és mértéke is.

[38] Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a kezelési költség megfizetésére kötelező rendelkezés megfelel az egyértelmű megfogalmazás, az érthetőség és a világosság követelményének, ezért nem tisztességtelen. Hozzáfűzte: a kezelési költség nem rótt aránytalan terhet az I. rendű felperesre. A perbeli szerződés induló teljes hiteldíjmutatója (THM) évi 6,93% volt, amely tartalmazta az évi 1,9%-os kezelési költséget is. Ehhez képest a szerződés megkötésének időpontjában a hasonló kölcsönök átlagos teljes hiteldíjmutatója évi 7,13% volt. Erre figyelemmel a kezelési költségre vonatkozó feltétel nem sérti az arányosság elvét sem, ezen okból nem állapítható meg a tisztességtelensége.

[39] A folyósítási jutalék kapcsán arra mutatott rá, hogy a kölcsön folyósítása – a kölcsön összegének az adós rendelkezésére bocsátása – valóban a hitelező szerződéses főkötelezettségének a teljesítése, ami azonban nem jelenti azt, hogy a folyósítással ne merülhetnének fel többletköltségei, vagy olyan többlettevékenységei, amelyekért díj számítható fel. Ilyen tevékenység annak ellenőrzése, hogy megvalósultak-e a folyósítás kölcsönszerződésben meghatározott feltételei, hitel kiváltása céljából kötött kölcsönszerződés esetén felmerül a korábbi hitelező számlájára történő utalás költsége is. A perbeli kölcsönszerződésben kikötött 75.000 forint egyszeri folyósítási jutalék – a szerződésben meghatározott számos folyósítási feltétel (A/I.2.) teljesülése vizsgálatának a szükségességét alapul véve és a kölcsön összegéhez viszonyítva – nem tekinthető aránytalannak, ezért nem állapítható meg a folyósítási jutalékra vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége sem.

[40] A szerződés B/V.4. pontjával összefüggésben a másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján csak az a szerződési feltétel minősülhet tisztességtelennek, amely jogokat vagy kötelezettségeket állapít meg a szerződő felek javára, illetve terhére. A szerződés említett pontja a felpereseknek az üzletszabályzat megismerésére és elfogadására vonatkozó nyilatkozatát foglalja magában, nem jogokat vagy

kötelezettségeket állapít meg a szerződő felek számára, ezért vonatkozásában nem értelmezhető vagy vizsgálható a tisztességtelenség.

[41] A fellebbezési hivatkozásra tekintettel a másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek végleges keresetében nem volt az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított kérelem, ezért arról az elsőfokú bíróságnak nem kellett határoznia. A fellebbezésben e körben előadott hivatkozással kapcsolatban utalt arra, hogy az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja csak ahhoz fűzi jogkövetkezményként a kölcsönszerződés semmisségét, ha a szerződés nem tartalmazza a teljes hiteldíjmutató éves, százalékosan kifejezett mértékét, ahhoz viszont nem, ha a meghatározására nem megfelelően került sor.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[42] A jogerős ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, annak a felülvizsgálattal érintett körben történő – tartalmilag az elsőfokú ítéletre is kiterjedő – hatályon kívül helyezése és elsődlegesen a keresetüknek helyt adó határozat hozatala, másodlagosan az eljáró bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása érdekében.

[43] Általános álláspontjuk szerint a bíróság a tényállást nagyobb részben pontosan állapította meg, de abból hibás jogi következtetéssel téves, vagy egyenesen contra legem alkalmazás révén jutott el – kellően meg sem indokolt – ítéleti megállapításáig. Hivatkozásuk szerint a jogerős ítélet az rPp. 1. §-át, 3. § (1) bekezdését, 221. § (1) bekezdését, „381/A. § (1) bekezdését”, illetve az rPtk. 205. §-át, 205/B. §-át, 205/C. §-át, 207. § (1)-(2) bekezdését, 209. § (1) bekezdését, 209/A. § (2) bekezdését, 523. § (1) bekezdését, az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontját, továbbá a 41/1997. (III.5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 8. § (1) bekezdését sérti, valamint a 2/2014. PJE határozatba ütköző álláspontot tartalmaz, illetve a Lisszaboni Szerződéshez csatolt 17. nyilatkozatba ütközően nemzetközi, illetve uniós jogot sértő.

[44] A tényállás tekintetében a felperesek változatlanul hivatkoztak arra, hogy az I. rendű felperes által kétségtelenül aláírt kölcsönkérelemben az ügyféltájékoztató megismerésével kapcsolatos nyilatkozat elégtelen annak bizonyítására, hogy a tájékoztatót a felperes kézhez vette, megismerte, mert az – a felek aláírásának hiányában – a teljes bizonyító erejű magánokirat szintjét sem éri el, ezért tartalmának semmilyen jelentőséget nem lehetett volna tulajdonítani. Ebből következően az eljáró bíróságoknak kizárólag a kölcsönkérelem és a kölcsönszerződés szövegéből kellett volna kiindulniuk. E körben tévesnek tartották a másodfokú bíróság álláspontját {jogerős ítélet [46] pontja}, mely érvelésük szerint csupán formai követelménnyé degradálta a pénzügyi szolgáltató tájékoztatási kötelezettségét, ami pedig az rPtk. 205. § (3) bekezdésével ellentétes, mert a szerződő félnek minden lényeges körülményről tájékoztatnia kellett volna a vele szerződő másik felet, így az árfolyamkockázatról is. E kötelezettségéből következően az rPp. 164. § (1) bekezdése alapján (miután negatív tény a fogyasztó által nem bizonyítható), álláspontjuk szerint a pénzügyi szolgáltató lett volna köteles igazolni azt, hogy volt kockázatfeltárás, azt a fogyasztóval megismertette, és azt is, hogy annak mi volt a tartalma.

[45] A felperesek szerint ezt az álláspontot támasztja alá a 2/2014. PJE határozat szerinti – a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírását hangsúlyozó – követelmény is, míg az a megoldás, amikor a pénzügyi szolgáltató nyilatkozatban ismerteti el a fogyasztóval egy, a kötelme tartalmára lényeges feltétel teljesülését, a Korm. rendelet 1. § j) pontja alapján tisztességtelen, mivel a bizonyítási terhet a fogyasztóra nézve hátrányosan változtatja meg. E körben utaltak a 2413/2011. Gazdasági Elvi Határozatra (a blankettaszerződésben rögzített fogyasztói nyilatkozat jogi megítélésére), az EUB C-449/13. számú ítéletére, továbbá a Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiuma 4/2005. (XI.4.) kollégiumi véleményére, és több eseti döntésre (köztük a Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.316/2008/8. számú ítéletére), melyekből levezetett álláspontjuk az volt, hogy a bíróság nem vehette volna bizonyítottanak azt az alperesi állítást, hogy a kockázatfeltárás része volt az ügyféltájékoztató is. Érvelésük értelmében ezzel a jogerős ítélet megsértette a Pp. 1. §-át, 2. § (1) bekezdését, 3. § (3) bekezdését, 196. § (1) bekezdését és 197. § (1) bekezdését, 206. § (1) bekezdését, valamint 221. § (1) bekezdését.

[46] Az árfolyamkockázati tájékoztatóval összefüggésben a felperesek részletesen kifejtették álláspontjukat. E körben az alábbiakra utaltak:

- Kiemelték, hogy a szerződés I.9. és I.10. pontjai nem csupán tájékoztatást tartalmaztak az árfolyamváltozásból eredő kockázat teljes egészében a fogyasztót terhelő voltáról, hanem egyúttal szerződéses jogokra és kötelezettségekre vonatkozó tartalmat bontottak ki annak kimondásával, hogy ezt a kockázatot teljes egészében a fogyasztó viseli, azaz annak nincs felső határa, ami végső soron nem csupán deklaratív jellegű tájékoztatás, hanem fizetési kötelezettséget megállapító rendelkezés is, aminek a tisztességtelensége vizsgálható.

- Az EUB több ítéletében megkövetelt, az árfolyamkockázat konkrét működését jelentő mechanizmus feltüntetése álláspontjuk szerint nem merül ki a forint gyengülése következményének deklarálásában, hanem az összes fizetési kötelezettséget jelentő feltétel egymásra gyakorolt hatása, azok összefüggései bemutatását jelenti, ami a felperesek véleménye szerint az árfolyamrés, az egyoldalú módosítás joga és az árfolyamkockázat korlátlan viselése gazdasági következményeinek, egymásra gyakorolt hatásának átláthatóságát feltételezi.

- Hangsúlyozták: korlátlan kockázatot, olyan fizetési kötelezettséget, amely határtalan, nyilvánvalóan nem lehet megalapozottan, megfontoltan vállalni korlátozott, behatárolt fogyasztói jövedelem mellett. E körben utaltak a 6/2013. PJE határozat kiindulási pontja szerinti fogyasztói célra (a forintkölcsonökhöz képest kedvezőbb kamatozása, ezáltal olcsóbb hitelhez jutásra), amihez képest az alperesi tájékoztatónak – világos és érthető megfogalmazás esetén – egyértelműen érzékeltenie kellett volna, hogy ha a forint gyengülése tartós és olyan mértékű, ami akár a teljes futamidő alatt a forintkölcsonnál drágább hitelt eredményez, a fogyasztó végső soron jövedelmi és vagyoni viszonyait meghaladó fizetési kötelezettséget vállal. A fogyasztó azonban éppen fizetőképességét és vagyoni helyzetét mérlegelve vállalta a kockázatot (a tájékoztató megfogalmazása szerint), ha pedig a vállalása tűrőképességének és vagyoni helyzetének megfelelő, az nyilvánvalóan soha nem jelentheti korlátlan összegű fizetési kötelezettség vállalását. Ezzel összefüggésben a 2014/17. EU irányelvre és a C-186/16. számú EUB ítéletre utalva kitértek arra is, hogy a fogyasztók – megfelelő tájékoztatás hiányában – nem ismerhették fel az árfolyamkockázat valódi gazdasági hatását.

- A felperesek szerint a perben az lett volna vizsgálándó, hogy a korlátlan kockázatviselés kötelezettsége az rPtk. 209. § (1) bekezdése és az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességtelenséget okozhatja azáltal is, hogy a nyilatkozat miatt a fogyasztó el van zárva attól a lehetőségtől, hogy az rPtk. 241. §-a szerinti bírói szerződésmódosítást kérjen, tekintettel a minden határ nélkül vállalt fizetési kötelezettségre.

- Fenntartva, hogy álláspontjuk szerint az ügyféltájékoztató felperesek általi megismerése az alperes bizonyítási terhe lett volna, a felperesek kitértek arra is, hogy az akkor sem lett volna alkalmas az árfolyamkockázat feltárására, ha bizonyíthatóan megkapták volna. Ezzel kapcsolatban részletesen elemezték az ügyféltájékoztató szövegét, amely szerintük általánosságban megfogalmazott, abban szó sincs arról, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, hogy a törlesztőrészek akár „jelentősen” is megemelkedhetnek, továbbá az sem tűnik ki belőle, hogy bekövetkezésének valószínűsége valós, az a futamidő alatt is reális. Megítélésük szerint a tájékoztató 2. pontja a laikus fogyasztóban azt a benyomást keltette, hogy az árfolyam hátrányos vagy előnyös változása azonos eséllyel következhet be, nem adta meg továbbá számukra a C-186/16. számú ítéletben (50. pont) elvárt valamennyi információt a megalapozott döntéshez. Hiányolták a tájékoztatóból az MNB 2004. évi stabilitási jelentésében leírt kockázatok részletes ismertetését, elemezték a tájékoztató egyes szófordulatait („gyakrabban és nagyobb mértékben”, „esetleges” jelző használata), melyek szerintük félrevezető tartalmat hordoztak.

[47] Hasonlóképpen részletesen elemezték a kölcsönkérelem tartalmát is. Ehelyütt is kifogásolták (utalva az EUB C-449/13. számú ítéletre), hogy maga a kérelem nem tartalmaz tájékoztatást az árfolyamkockázatra vonatkozóan, csupán utalást az ügyféltájékoztató átvételére, amit „tisztességtelen megoldásnak” tartottak, valamint sérelmezték, hogy a bíróság egy magánokirat bizonyító erejét sem elérő okiratot bizonyító erővel ruházott fel, és nem tulajdonított jelentőséget annak sem, hogy az I. rendű felperes kifejezetten tagadta annak átvételét.

[48] A szerződés I.10. pontjának szövegével kapcsolatban kifejtették, abból nem derül ki, hogy az árfolyamváltozás milyen módon, és milyen hatással lesz a törlesztőrészletre, egyéb költségekre, azaz gazdasági hatása nem tűnik ki a tájékoztatóból. Az „akár jelentős mérték” nem egzakt fogalom, egyéni helyzettől függően mást és mást jelent, így nem világos, nem érthető megfogalmazás, amelynek célja csak a fogyasztó éberségének elaltatása volt. Formailag az rHpt. 203. §-ának való megfelelést szolgálja, azonban a fogyasztó döntését érdemben lehetővé tévő információt nem szolgáltatott. Az alperes ismerte azokat a közgazdasági összefüggéseket, amelyekre a felperesek a perben hivatkoztak és amelyekről az I. rendű felperes nem kapott tájékoztatást, mert azok tudatában biztosan nem kötött volna szerződést.

[49] Álláspontjuk szerint a szerződés I.10. pontja tartalmának az eljáró bíróságok általi, az ítéleteikben rögzített hatásmechanizmusa, továbbá a vállalt kockázat korlátlansága a szerződési pont szövegéből nem vezethető le. A C-186/16. számú ítéletben foglaltakhoz képest az alperes nem bocsátotta rendelkezésükre az ahhoz szükséges valamennyi releváns információt, hogy felmérhessék az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó feltételnek a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt gazdasági következményeit. Álláspontjuk szerint a valós tájékoztatás csak az említett ítélet szerinti, részletes ismeretanyagon alapuló, hétköznapi

nyelven megfogalmazott módon történt átadás lett volna, de ezzel a tájékoztatást adó alperesi alkalmazottak sem voltak tisztában. E körben utaltak a perben kihallgatott tanúk vallomásaira.

[50] A felperesek érvelése értelmében a másodfokú bíróság jogerős ítéletében – kötelező gyakorlatként – hivatkozott ugyan az EUB C-51/17. számú ítéletére, de nem válaszolta meg a valóban releváns kérdéseket: egyrészt azt, hogy a tájékoztatás mely pontja alapján ismerhette fel a fogyasztó a forint svájci frankhoz képesti súlyos leértékelődésének lehetőségét, másrészt, hogy a kapott tájékoztatásból hogyan tudott volna a fogyasztó arra következtetni, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása lesz anyagi helyzetére, továbbá hogy annak nincs felső határa és, hogy annak lehetősége reális, a kölcsön futamideje alatt bármikor bekövetkezhet.

[51] Az árfolyamkockázati tájékoztató tisztességtelenségével összefüggésben a felperesek 43. sorszámú beadványukban további indokolással egészítették ki felülvizsgálati kérelmüket. E körben hivatkoztak a Kúria – álláspontjuk szerint a perbelihez hasonló szintű tájékoztatásról szóló – Gfv.VII.30.090/2020/9. számú végzésében foglaltakra, valamint arra, hogy e döntésre hivatkozva a Kúria – korábbi álláspontjával részben szakítva – már több hasonló tájékoztatást minősített tisztességtelennek. Utaltak továbbá az EUB C-609/19., valamint C-776/19. és C-782/19. számú egyesített ügyben kifejtett álláspontjára, továbbá a C-2029/19. és C-289/19. egyesített ügyben hozott ítéletben foglaltakra is.

[52] A kezelési költség és a folyósítási jutalék felszámításával kapcsolatos jogerős ítéleti döntést vitatva a felperesek továbbra is állították, hogy a kezelési költség felszámításának nincs jogszabályi alapja, az rHpt. 212. § (2) bekezdése erre nem ad jogalapot. Ehhez kapcsolódóan a BH 2020.180. számon közzétett eseti döntésre hivatkoztak, hangsúlyozva: a kezelési költség tartalmát, az érte nyújtott szolgáltatást sem jogszabály, sem szerződés, sem üzletszabályzat nem rögzíti. A per során az alperes arra sem nyilatkozott, hogy mi indokolta a kezelési költség svájci frankban való felszámítását.

[53] A folyósítási jutalék tekintetében a felperesek a Kúria Pfv.VII.30.356/2019. számú eljárásban hozott határozatára utaltak, melyben hivatkozásuk szerint a Kúria a folyósítási jutalékot tisztességtelennek ítélte, s amely határozattal – mint precedensképes döntéssel – ellentétes a jelen felülvizsgálat alapjául szolgáló jogerős ítélet.

[54] Állították, hogy a kezelési költség az átláthatóság követelményének sem felel meg ugyancsak amiatt, mert a mögöttes szolgáltatás nem azonosítható.

[55] Ezen túlmenően a kezelési költség mértékét aránytalannak tartották, érvelésük értelmében definiálatlan, nem létező többlétszolgáltatásért nem lehet arányos díjat elkérni.

[56] A felperesek ezt követően 1-10-ig terjedően kérdéseket fogalmaztak meg a kezelési költség és folyósítási jutalék kapcsán, általuk adott válaszaikban hangsúlyozva az alábbiakat:

- azok nem minősülnek az adós fizetési kötelezettsége alapvető elemének,

- a kölcsönszerződés előkészítésével, megkötésével, a kölcsön folyósításával, nyilvántartásával, folyamatos elszámolásával stb. mind-mind tennivalója van a kölcsönadónak, melyhez minden esetben külön díjat rendelhetne, továbbá együttműködési és tájékoztatási kötelezettsége [rPtk. 277. § (4)-(5) bekezdés] teljesítéséért díjat nem számíthat fel,
- valódi többletszolgáltatást az alperes nem nyújtott,
- e szolgáltatások jellege a szerződésből nem vezethető le,
- e költség, illetve jutalék ellenében nyújtott szolgáltatás a kölcsön kezelése vagy folyósítása keretében nyújtott szolgáltatások közé tartozna, amelyeket azonba a bank saját érdekében (a tartozásról való pontos kép miatt) végez, és nem többletként a kölcsönzési tevékenységhez képest,
- ezen költség, illetve a jutalék kifizetését igazoló indokról az adóst nem tájékoztatták, ellentételezése (a jogcímen és mértékén kívül) a szerződésből nem derül ki,
- a kamathoz (3,25 %) képest a kezelési költség (1,9 %) aránytalan, továbbá

a felperesek szerint mindez jelentős egyenlőtlenséget idézett elő az adós kárára, amit egyedi megtárgyalás esetén nyilvánvalóan nem fogadott volna el.

[57] A felperesek az üzletszabályzat és a szerződéskötéskor érvényes hirdetmény kapcsán fenntartották, hogy azok nem voltak részei a szerződésnek. A szerződés V.4. pontja valóban ténymegállapítást tartalmaz, de ez a tény nem valós, így megfordítja a bizonyítási terhet, ezáltal más, a szerződés részét nem képező okiratokban meghatározott további jogot és kötelezettséget határoz meg, így tisztességtelen. E körben az rPtk. 205/A. § (2) bekezdésére, a 2/2011. (XII.12.) PK vélemény 2. és 3. pontjára, az EUB C-449/13. számú ítéletére utaltak.

[58] Végül a felperesek állították, hogy vitatták azt, miszerint a THM mértéke a szerződés adataiból következik-e. A THM mértékének meg nem felelőssége álláspontjuk szerint az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján a szerződés érvénytelenségét eredményezi.

[59] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában történő fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

[60] A felülvizsgálati kérelem tartalmára tekintettel a Kúria előjáróban a felülvizsgálati eljárás jogi természetét és kereteit rögzíti.

[61] A felülvizsgálati eljárás rendkívüli perorvoslat, tárgya a jogerős ítélet [rPp. 270. § (2) bekezdés], amelynek jogszabálysértő jellegét a Kúria kizárólag a felülvizsgálati kérelemben az rPp. 272. § (2) bekezdésében foglalt törvényi követelményeknek mindenben megfelelően előadott és indokolt hivatkozások tekintetében vizsgálhatja. Ezzel összefüggésben a Kúria kiemeli, hogy a felülvizsgálati kérelem egymással szorosan összefüggő kötelező tartalmi kellékei a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése, valamint annak kifejtése, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja. Ezen együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. Ha a fél a felülvizsgálati kérelmében több egymástól elkülönülő jogszabálysértésre hivatkozik, valamennyi hivatkozásának rendelkeznie kell az előzőekben meghatározott tartalmi követelményekkel [1/2016. (II. 15.) PK vélemény 3., 4. pontja]. Mindebből következően akár a konkrét jogszabályhely megjelölése, akár a jogszabálysértés szöveges előadása hiányzik, az adott kérdés tekintetében a felülvizsgálati kérelem érdemben nem bírálható el (Pfv.I.22.488/2016. közzétéve: BH 2018.53.).

[62] Lényeges továbbá, hogy a Kúriának az rPp. 272. § (2) bekezdését értelmező következetes gyakorlata szerint a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel csak olyan kérdésben támadható, amely az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH 1995.163., BH 2001.172., Pfv.VI.20.455/2019/11., Gfv.VI.30.255/2021/4.)

[63] A fentieknek a felperesek felülvizsgálati kérelme tekintetében többirányú jelentősége volt.

[64] Egyrésztől felülvizsgálati kérelmükben megsértett jogszabályhelyként jelölték meg – egyebek mellett – az rPp. „381/A. § (1) bekezdését”, amelyre történt hivatkozásuk az rPp. 272. § (3) bekezdésében foglaltak (tartalmi hivatkozás helytállósága) figyelembevételével sem volt értelmezhető, tekintettel arra, hogy e hivatkozásuk szöveges indokait nem fejtették ki, az rPp. pedig 381/A. §-t nem tartalmaz.

[65] Nem volt érdemben vizsgálható továbbá a felperesek által első ízben a fellebbezésükben felhozott, a THM mértékével összefüggésben előadott érvénytelenségi hivatkozása sem, tekintettel arra, hogy – amint azt jogerős ítéletének [64] pontjában a másodfokú bíróság is helytállóan rögzítette – ez a kérdés nem volt része a végleges keresetüknek.

[66] Az így meghatározott felülvizsgálati keretek [rPp. 275. § (2) bekezdés] között eljárva a felülvizsgálat eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben előadott és fentiekre figyelemmel érdemben vizsgálható okokból nem jogszabálysértő, ezért a felülvizsgálati kérelem alaptalan.

[67] Az árfolyamkockázati tájékoztatás tartalmi megfelelőségének előkérdését képezte az adott ügyben figyelembe vehető okiratok köre. A felperesek álláspontja szerint ebből a szempontból kizárólag a kölcsönkérelem és a szerződés I.10. pontja volt figyelembe vehető, míg az ügyféltájékoztató – melynek megismerését tagadták – nem. A jogerős ítélet e körben nem sérti az rPp. 164. § (1) bekezdését, az eljáró bíróságok helytállóan, jogszabálysértés

nélkül állapították meg, hogy az alperesek e tájékoztató felperesek általi megismerését egyrészt a felperesek által aláírt kölcsönkérelemmel, továbbá a közokiratba foglalt szerződéssel megfelelően bizonyították. Az rPp. 3. § (5) bekezdése értelmében az egyszerű magánokirat is felhasználható bizonyítékként, a kölcsönkérelemben rögzített, az ügyféltájékoztatóra vonatkozó nyilatkozat cáfolatára alkalmas bizonyíték pedig a perben nem keletkezett. Az rPp. 1. §-ának, 2. § (1) bekezdésének és 3. § (3) bekezdésének sérelme tehát nem állapítható meg. A kölcsönkérelem értelemszerűen nem tartalmaz általános szerződési feltételt sem, így tisztességtelensége sem vethető fel [rPtk. 209. § (1) bekezdés]. Minderre tekintettel az ügyféltájékoztató tartalma is figyelembe vehető volt az árfolyamkockázat fogyasztóra terhelését előíró szerződéses feltételek tisztességtelenségének vizsgálata körében.

[68] A Kúria egyetért a másodfokú bíróság álláspontjával abban a kérdésben, hogy az rHpt. szerződéskötéskor hatályos 203. § (6) bekezdéséből és (7) bekezdésének a) pontjából nem vezethető le olyan követelmény, miszerint kizárólag a tájékoztatót tartalmazó okirat aláírásával lett volna igazolható, hogy az ügyfél az ügylet kockázataira vonatkozó tájékoztatót megismerte és tudomásul vette, ezért nem kifogásolható az ezirányú nyilatkozatnak a más (külön) okiratba foglalása és annak az ügyfél általi aláírása {jogerős ítélet [46]}. A Kúria ehhez hozzáfűzi: nem lehet eltérő következtetésre jutni a perbeli szerződéses nyilatkozatok rPtk. 207. § (1) és (2) bekezdései szerinti értelmezése útján sem.

[69] Egyetért a Kúria azzal is, hogy a kettős okirati bizonyítékkal szemben az rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében az e téren bizonyításra érdekeltnek tekintendő felpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy mégsem ismerték meg a tájékoztató tartalmát, e körben azonban a másodfokú bíróság helytállóan rögzítette, hogy a felperesek bizonyítást nem ajánlottak fel, így a bizonyítás sikertelenségét a terhükre kellett értékelni.

[70] A kifejtettekből következően az eljáró bíróságok nem sértették meg a felperesek által felülvizsgálati kérelmükben hivatkozott rPp. 206. § (1) bekezdését és 221. § (1) bekezdését sem, ami egyúttal azt is jelentette, hogy a jogerős ítéletben megállapított tényállást a felülvizsgálati eljárásban is irányadónak kellett tekinteni.

[71] A fentiekre figyelemmel a perbeli árfolyamkockázati tájékoztató érdemi vizsgálatánál, annak megfelelősége szempontjából az említett három okirat együttes tartalmát kellett értékelni. A Kúria rámutat, hogy az alperesi jogelőd azonos tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatót több alkalommal vizsgálta már korábbi határozataiban (pl. Pfv.VII.20.974/2019/5., Gfv.VII.30.088/2020/10.), és azt kellő részletezettségűnek, áttekinthető szerkezetben, egyértelműen megfogalmazottnak és érthető tartalmúnak minősítette, hangsúlyozva az „Ügyféltájékoztató” szemléltető, részletes, informatív szöveges magyarázatot adó, közérthető tartalmát.

[72] A Kúria kiemeli továbbá, hogy jelzett ítéleteinek meghozatalát követően Jogegységi Panasz Tanácsa a 2021. november 22-én kelt, a Magyar Közlöny 2021. évi 243. számában 2021. december 28-án közzétett Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozatának (a továbbiakban: JPE) [34] pontjában elvi tartalomként rögzítette: „A 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez

kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.”

[73] A perbeli árfolyamkockázati tájékoztatást a 2/2014. PJE határozatnak a JPE határozattal kiegészített, pontosított és konkretizált szempontrendszerének alapulvételével megítélve is azt állapította meg a Kúria, hogy az a JPE határozatban adott kötelező értelmezésnek megfelel, ezért a Kúria által követett – többek között a fentebb hivatkozott egyedi ügyekben folytatott – joggyakorlat a jogegységi hatályú JPE határozatot követően is fenntartható.

[74] Ebből adódóan az alperes jogelődje által a felpereseknek adott megfelelő tartalmú árfolyamkockázati tájékoztatásra tekintettel a felperesek a szerződéskötést megelőzően tudomást szereztek a külföldi devizában való finanszírozás kockázatairól, továbbá az árfolyamkockázat viselésének vállalása alapján – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó mércéjével mérve – nemcsak azt vehették számításba, hogy a perbeli szerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, hanem fel kellett ismerjék annak konkrét lényegét, mibenlétét, a fizetési kötelezettségükre gyakorolt hatását, továbbá azt, hogy kockázatviselésüknek nincs felső határa, tehát az korlátlan [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés; 2/2014. PJE, Irányelv 4. cikk (2) bekezdése, az azt értelmező EUB C-186/16. számú ítélet, EUB C-51/17. számú ítélet]. A Kúria rögzíti: az adott ügyben nem merült fel adat eltérő tartalmú alperesi tájékoztatás adására, továbbá egyetértett a másodfokú bíróság jogerős ítéletének [51] pontjában kifejtett azon állásponttal, miszerint sem a magyar, sem az uniós jogi normák nem követelik meg az árfolyamváltozás kockázatára vonatkozó tájékoztatás megfelelőségéhez az árfolyam változását előidéző lehetséges okok felsorolását, pénzügyi, közgazdasági összefüggések, trendek, banki elemzések ismertetését.

[75] Minderre tekintettel a jogerős ítélet nem sérti az rPtk. 209. § (1) bekezdését és 209/A. § (2) bekezdését sem.

[76] A felperesek felülvizsgálati kérelmükben alaptalanul állították a jogerős ítélet jogszabálysértő voltát a kezelési költség és a folyósítási jutalék tekintetében is. E szerződési elemekkel összefüggésben a Kúria elsődlegesen leszögezi, hogy amint azt a kialakult következetes gyakorlata {pl. Gfv.VII.30.356/2019/11. számú részítélet [30], Gfv.VII.30.088/2020/10. számú ítélet [34], továbbá: EUB C-621/16. számú ítélet] tartalmazza, ezek a szerződéses elemek nem a főszolgáltatás-ellenszolgáltatás körébe tartoznak, a felhívott eseti döntésekhez hasonlóan az adott ügy tényállása mellett is irányadó, hogy sem a folyósítási jutalék, sem a kezelési költség nem a főszolgáltatás ellenszolgáltatása, ezért azok tisztességtelensége – azaz a jóhiszeműség, illetve az arányosság (egyensúly) elveinek a megvalósulása, illetve sérelme – vizsgálható, és az Irányelv 5. cikke alapján ítélt meg. A Kúria változatlan álláspontja továbbá, hogy fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésen alapuló díjkövetelés akkor felel meg az EUB által felállított szempontrendszernek, ha a fogyasztóval szerződő fél ezért valamilyen beazonosítható ellenszolgáltatást nyújtott, ugyanakkor az nem követelmény, hogy valamennyi szolgáltatás részletezésre kerüljön {Gfv.VI.30.294/2021/7. számú ítélet [73]-[74]}.

[77] A Kúria – annak megisméltése nélkül – egyetért a másodfokú bíróság kezelési költséggel összefüggésben részletesen kifejtett jogi álláspontjával {jogerős ítélet [55]-[61] pontok} a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások felismerhető és beazonosítható volta, és ezen költségelem arányos mértéke tekintetében is. Ehhez hozzáfűzi: ha a szerződésben a főszolgáltatás mellett további, nevesített mellékszolgáltatások is kikötésre kerülnek, akkor e mellékszolgáltatások ellenértéke a kamat mellett további fizetési kötelezettségként kiköthető azzal, hogy az ilyen egyéb költséget a hiteldíjban szerepeltetni kell. A kezelési költség felszámítása az rHpt. 2. számú mellékletének I.10.3. pontjában meghatározott nem önálló, hanem a hitelezési tevékenységhez tipikusan hozzátartozó szolgáltatások ellentételezéseként akkor tisztességes, ha egyrészt megfelel a ténylegesség elvének és a nyújtott szolgáltatással egyenértékű az ellenszolgáltatás, másrészt a főszolgáltatásként kikötött ellenszolgáltatásnak (az ügyleti kamatnak) erre tekintettel arányosan csökkennie kell, azaz a kikötés ebben az értelemben is megfelel az arányosság követelményének.

[78] A Kúria álláspontja szerint a perbeli szerződési kikötés e követelményeknek eleget tesz.

[79] Rámutat, hogy a kezelési költség az adott esetben a folyósítás után, a teljes futamidő alatt, rendszeresen (időszakonként visszatérően) felmerülő, a tartozás nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével kapcsolatban felmerülő intézkedések (tevékenységek) ellenértéke, melyek az alperesi jogelőd mint pénzügyintézet oldalán folyamatos tevékenység ellátását – és ehhez állandó apparátus fenntartását – igényli, ami a pénzügyintézetnek a főkötelezettségéhez (a kölcsön folyósításához) szorosan kapcsolódó, de nem önálló, ebben a körben azonosítható mellékszolgáltatása.

[80] A kezelési költség a mellékkötelezettségért fizetendő ellenértékként a kamat szintjéhez viszonyítottan és együttes hatásukat illetően is arányos, és a kölcsön nyilvántartási devizaneméből eredően az ugyanezen devizanemben történő felszámítása miatt sem tisztességtelen.

[81] A folyósítási jutalék kapcsán a másodfokú bíróság helytálló álláspontot foglalt el jogerős ítéletének [62] pontjában, amelyre a Kúria az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 254. § (3) bekezdése alapján egyetértőleg visszautal.

[82] Ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy a fentebb írtak szerint irányadó tényállás értelmében a perbeli kölcsön célja egy korábbi, szintén CHF alapú kölcsön kiváltása volt, továbbá a felek a szerződés 2. pontjának 2.1.-2.4. alpontjaiban a kölcsön folyósításának együttes feltételeit részletesen szabályozták. Ezekből kiindulva az alperesi jogelőd által a folyósítási jutalék ellenében nyújtott, beazonosítható szolgáltatást vizsgálva okszerűen állapítható meg, hogy a folyósítási feltételek ellenőrzésével, a kölcsön összegének adminisztrációjával, folyósításával kapcsolatban az alperesi jogelődnél indokolt költségek merültek fel, melyeket a szerződési cél is igazol. A Kúria kiemeli – és ezzel a jogerős ítélet indokolását kiegészíti –, hogy a szerződés említett feltételére tekintettel a folyósítási jutalék mint költségelem a szerződéskötés után, de a folyósítás előtti időszakban a folyósítási feltételek fennálltával összefüggésben a pénzügyintézet által kifejtett adminisztrációs (ellenőrzési) tevékenység ellenértékeként fizetett összeg, amely így átláthatóan az alperesi

jogelőd beazonosítható szolgáltatásának ellenértékeként merül fel. Mértéke pedig nem túlzott, aránytalannak nem tekinthető.

[83] A Kúria az alperesi jogelőd hirdetményének a szerződés részévé válásával kapcsolatban a másodfokú bíróság által kifejtett jogi indokokkal {jogerős ítélet [63]} is egyetértett. Ezzel összefüggésben rámutat, hogy az e körben hivatkozott B/V.4. szerződési pont az üzletszabályzat megismerését és elfogadását rögzítő felperesi jognyilatkozat, amelyet a felek egyrésztől közokiratba foglaltak, másrésztől pedig annak tisztességtelensége – a másodfokú bíróság jogi álláspontjával egyezően – nem értelmezhető, tekintettel arra, hogy önmagában nem járhat a jóhiszeműség és tisztesség olyan sérelmével, amely a fogyasztó hátrányára egyenlőtlenséget idéz elő a felek jogaiban, illetve kötelezettségeiben.

[84] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[85] rPtk. 209. § (1) bekezdés, 209/A. § (2) bekezdés

2/2014. PJE határozat

Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat

Kúria Gfv.VII.30.356/2019/11., Gfv.VII.30.088/2020/10., Gfv.VI.30.294/2021/7.

A döntés elvi tartalma

[86] Fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésen alapuló díjkövetelés akkor felel meg az EUB által felállított szempontrendszernek, ha a fogyasztóval szerződő fél ezért valamilyen beazonosítható ellenszolgáltatást nyújtott, ugyanakkor az nem követelmény, hogy valamilyen szolgáltatás részletezésre kerüljön.

Záró rész

[87] A felperesek felülvizsgálati kérelme nem vezetett eredményre, ezért az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amelynek összegét a Kúria a felülvizsgálati pertárgyérték és az alperes jogi képviselője által kifejtett felülvizsgálati ügyvédi tevékenység alapulvételével, mérlegeléssel, az áfát is magában foglalóan, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdései alapján állapított meg.

[88] Az I. rendű és II. rendű felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.

[89] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az rPp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően, a felperesek kérelmére tárgyaláson bírálta el.

[90] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2022. június 14.

Dr. Farkas Attila s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró